

7.1.2014

VALTIONEUVOSTON KANSLIAN
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
2015-2018

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Valtioneuvoston kanslian yhteiskunnallinen vaikuttavuus näkyy siinä, että Suomella on toimintakykyinen hallitus, jolla on edellytykset tehdä päätöksiä kaikissa olosuhteissa laadukkaaseen tietoperustaan tukeutuen. Tätä tavoitetta vasten on tarkasteltava myös toimintaympäristön muutosta.

Hallituksen päätöksentekoa edellytyksiin vaikuttaa merkittävästi kolme kehitystrendiä:

1) Keskinäisriippuvuuksien lisääntyminen ihmisten, organisaatioiden ja kansakuntien välillä vaikuttaa merkittävästi hallituksen päätöksentekoon. Teknologiankin kiihdyttämä verkottuminen lisää tarvetta ottaa huomioon päätöksenteossa aikaisempaa laajemmin eri näkökulmat. Samalla se lisää asioiden monimutkaisuutta. Tiedämme enemmän kuin koskaan päätösten vaikutuksista esimerkiksi globaalin ympäristön tilaan, mutta samalla kykymme saada aikaan muutoksia haluttuun suuntaan on monimutkaisuuden ja syy-seuraus -suhteiden epäselvyyden takia vaikeutunut. Entistä useammat yhteiskunnan ongelmat näyttäytyvät keskinäisriippuvuuksien takia ns. pirullisina ongelmina, joissa asian ratkaiseminen yhdestä näkökulmasta saattaa aiheuttaa entistä suurempia ongelmia muista näkökulmista. Tämä korostaa tarvetta yhteiseen laadukkaaseen tilannekuvaan, yhteistyön lisäämiseen laadukkaan kokonaiskuvan hahmottamiseksi ja päätöksenteossa toimeenpanon kytkeytymiseen olennaiseksi osaksi päätöksentekoa. Ministeriöiden ja muiden viranomaistenvälinen yhteistyö korostuu keskinäisriippuvien ja monimutkaisten haasteiden ratkaisemisessa. Pääministerin lakisääteiseen tehtävään koordinoida ja yhteensovittaa Valtioneuvostolle kuuluvien asioiden valmistelua ja päätöksentekoa kohdistuu entistä suurempia odotuksia. Verkottunut tietotekniikka tarjoaa uusia mahdollisuuksia Valtioneuvoston päätöksenteolle, mutta samalla lisää myös päätöksentekoa edellytysten haavoittuvuutta ei-toivottujen tekijöiden vaikutuksille. Tutkimus-, ennakointi- ja arviointitiedon sekä tilannekuvan tarjoaminen hallituksen päätöksentekoon on tärkeää TTS-kauden toimintaympäristössä.

2) Kaikki Euroopan maat ovat kohdanneet vuosien 2007/08 kansainvälisen pankkikriisin ja sitä seuranneen talouskriisin pitkän aikavälin vaikutukset. Niin Suomessa kuin muuallakin talouden heikko kasvu on aiheuttanut työttömyyttä ja julkisen talouden alijäämäisyyttä. Suomessa heikon talouden kasvun taustalla on ollut maailmantalouden ja euroalueen ongelmien lisäksi Suomen teollisuuden rakennemuutos ja heikko kilpailukyky. Kyky sopeutua globaalitalouden ja teknologian muutoksiin edellyttää parempaa reagointikykyä ja inhimillisten voimavarojen täysimääräistä hyödyntämistä. Tämä koskee myös julkisen sektorin toimintaa, jonka tehokkuus ja innovaatiokyky on kilpailukykytekijä kansakuntien välisessä kilpailussa.

3) Suomalaisten koulutustaso on jatkuvasti noussut korkeammin koulutettujen ikäluokkien osuuden kasvaessa. Samalla odotukset julkisia palveluita ja päätöksentekoa kohtaan ovat kasvaneet. Päätöksentekoprosessit, poliittisen ja virkamiesvalmistelun roolit sekä päätösten toimeenpano ovat kohdanneet muutospaineita toimintaympäristön muuttuessa. Keskustelu valtioneuvostorakenteen muutoksista, parlamentaarisen toimikunnan perustaminen ja valtioneuvoston yhteisen hallintoyksikön perustaminen kertovat näistä muutospaineista. Hallitusohjelman luonne strategisena asiakirjana ja kulloisenkin hallituksen perehtyneisyys päätöksenteon muotoihin ja prosesseihin varmistavat hallituksen toimintakyvyn. Päätöksenteon ja valmistelun avoimuus ja mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ovat tärkeitä tekijöitä kansalaisten luottamuksen lisäämisessä valtiollista päätöksentekoa kohtaan.

2. TOIMINNAN PAINOPISTEET JA VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET 2015-2018

2.1 Valtioneuvoston johtamisen linjaukset

Pääministerin rooli valtioneuvoston johtamisessa ja kansallisen ja EU-politiikan yhteensovittamisessa korostuu. Pääministerin ministeriönä valtioneuvoston kanslia tukee hallituksen työn yhteensovittamista ja tehokasta päätöksentekoa olosuhteissa, joissa keskeistä on turvata julkisen talouden kestävyys ja kansantalouden kasvuedellytykset sekä edistää tasa-arvon toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Valtioneuvoston kanslia toimii niin, että hallitus saa riittävän tiedon hallituspolitiikan ja poliittisten tavoitteidensa toteuttamisen tilasta, toimintaympäristön kansallisista ja kansainvälisistä muutoksista sekä toimintaympäristön uhkista ja riskeistä. Hallituksen toiminta on julkista. Avoimuuden mahdollistaa päätöksenteon sisältöjen ja taustojen oikea-aikainen informaatio niin perinteisessä kuin sosiaalisessakin mediassa.

Valtioneuvoston kanslian yhteiskunnallinen vaikuttavuus näkyy erityisesti siinä, että Suomella on aina toimintakykyinen hallitus, joka on valmis tekemään päätöksiä kaikissa olosuhteissa ja kaikkina ajankohtina hyvään tietoperustaan tukeutuen. Tämä edellyttää valtioneuvoston kanslian virkamiehiltä laaja-alaista osaamista ja kykyä toimia verkostomaisesti ja yhteistyötä rakentaen yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa. Valtioneuvoston kanslia uudistuu ja uudistaa omia toimintatapojaan ja edesauttaa valtioneuvoston johtamisen ja työskentelytapojen uudistamista haasteiden mukaisiksi.

Hallituspolitiikan tehokas toteutuminen

Hallituksen menestyksellä toiminta edellyttää strategisuutta, ketteryyttä ja parhaan mahdollisen tiedon tehokasta käyttöä päätöksenteossa. Hallitus tarvitsee toimivan strategiaproessin, joka takaa hallitusohjelman tavoitteiden toteutumisen huomioiden taloudelliset edellytykset. Hallituspolitiikan tavoitteet ja talous on kyettävä sovittamaan yhteen nykyistä paremmin. Yhdensuuntaista toimintaa valtioneuvostossa on tuettava ja kehitettävä tapoja ylittää hallinnonalojen rajoja politiikan valmistelussa ja hallituksen strategisten tavoitteiden toimeenpanossa. Valtioneuvoston ohjausprosesseja on tarpeen uudistaa jatkuvasti ja vahvistaa tiedolla johtamisen mahdollisuuksia.

Valtioneuvoston kanslia toimii niin, että hallituksen strategiaproessi on toimiva ja hallituksella on käytettävissään paras mahdollinen tieto. Tavoitteena on hyvin koordinoitu strategiaproessi. Kanslia edistää ilmiölähtöistä ja vahvasti poikkihallinnollista kehittämistä.

Kehyskaudella toteutetaan pääministeri Kataisen hallituksen omaksumia hallitusohjelman seurannan ja toimeenpanon tehostamisen menettelyt ja arvioidaan niiden toimivuutta.

Valtioneuvoston kanslia valmistautuu hallitusvaihdokseen vuonna 2015 tuottamalla hallitusten nivelvaiheeseen tarvittavaa tietoa toteutuneesta politiikasta, tulevista haasteista sekä keskeisistä avoimista politiikkakysymyksistä tulevan hallituksen lähtötilanteesta. Kanslia valmistautuu antamaan suosituksia tulevan hallituksen strategiaproessin muodoista ja menettelyistä ottaen huomioon kuluvan vaalikauden kokemukset.

Talousneuvosto on pääministerin johdolla toimiva hallituksen, tärkeimpien etujärjestöjen ja Suomen Pankin välinen yhteistyöelin, joka tarkastelee kansakunnan menestymisen kannalta keskeisiä talous- ja yhteiskuntapoliittisia kysymyksiä. Suunnittelukaudella talousneuvoston työssä korostuvat tulevaisuuden haasteiden tunnistaminen, pidemmän aikavälin kasvua tukevien politiikkavaihtoehtojen arvioiminen ja yhteisen tahtotilan synnyttäminen tarvittavien ratkaisujen tueksi.

Tulevaisuuskatsaukset ja tulevaisuusselonteot

Kehyskaudelle eduskuntavaalien 2015 jälkeen sijoittuu seuraavan hallituksen tulevaisuustyö. Siinä toimitaan mahdollisuuksien mukaan tiiviissä yhteistyössä muiden ennakkointia harjoittavien tahojen kanssa – toimintamallista valmistuu ehdotus ennen kehyskauden alkua.

Kehyskauden alussa, vuonna 2014 tehdään virkamiestasolla 10–15 vuoden päähän ulottuva tulevaisuuskatsaus keskeisten ilmiöiden kehityskuvista, ongelmista ja ratkaisuvaihtoehdoista. Oman katsauksen ohella kanslia koordinoi ja ohjeistaa ministeriöiden tulevaisuuskatsaustyötä yhteisen rakenteen ja julkistamisen osalta. Kanslia toimittaa katsauksen eduskunnassa edustettuna olevien puolueiden käyttöön hyödynnettäväksi mm. hallitusohjelmaneuvoittelussa.

Suomi täyttää vain kerran 100 vuotta, kun vuonna 2017 Itsenäisen Suomen synnystä tulee kuluneeksi sata vuotta. Valtioneuvoston kanslia pääministerin ministeriönä koordinoi juhluvuotta. Juhlavuosi on koko kansakunnan juhla, joka haastaa kansalaiset osallistumaan ja toimimaan. Lisäksi järjestetään valtakunnallisesti merkittäviä hankkeita ja tapahtumia. Juhlavuoden valmisteluun tullaan esittämään yhteensä 14 miljoonan euron määrärahan varaamista kehyskaudelle. Tämä tulee näkymään tarkemmalla tasolla rahakehyksessä ja valtioneuvoston kanslian talousarvioissa kehyskauden aikana.

Tiedolla johtaminen ja tutkimuslaitos- ja tutkimusrahoituksen uudistus

Ennen kehyskauden alkua valtioneuvosto hyväksyi 5. syyskuuta 2013 yleisistunnsa tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistusta koskevan periaatepäätöksen. Uudistuksen toimenpidekokonaisuuksia ovat rakenteelliset uudistukset ja tutkimusrahoitusta koskevat uudistukset sekä uudistuksen toimeenpano ja seuranta. Uudistus toteutetaan 2014–2017. Valtioneuvoston kanslian tehtävänä on huolehtia toimeenpanon kokonaiskoordinaatiosta ja toimeenpanon seurannasta.

Kokonaisuudistuksen tavoitteena on vahvistaa monitieteistä, korkeatasoista ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä tutkimusta, vapauttaa resursseja tutkimuksen tukipalveluista ja kiinteistä rakenteista tutkimustoimintaan sekä muodostaa tutkimuslaitoksista aihepiireittäin nykyistä suurempia ja vahvempia kokonaisuuksia. Uudistuksen tavoitteena on synnyttää vahvempia monitieteisiä tutkimusorganisaatioita, jotka pystyvät kilpailemaan rahoituksesta muiden eurooppalaisten tutkimuslaitosten välillä sekä lisätä yhteistyötä tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välillä.

Tarkoituksena on perustaa Suomen Akatemian tieteellisen tutkimuksen ja Tekesin innovaatiotutkimuksen rahoitusvälineiden rinnalle kolmas rahoitusväline: strategisen tutkimuksen rahoitusväline. Strateginen tutkimus palvelee yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä tuottamalla ongelmakeskeistä, pitkäjänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta. Rahoitusta kohdennetaan tutkimukseen, jonka tarkoituksena on etsiä ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin. Tämä tarkoittaa, että rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan merkittävien ja suurien haasteiden tutkimukseen – mm. tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä, työelämän kehittämistä, julkisen sektorin kehittämistä palvelevaan tutkimukseen jne. Mahdollistaa tutkimuksen suuntaamisen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti. Strategisen tutkimuksen rahoitusvälineeseen kootaan yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintoja ja palveluja tukeva kilpailtu tutkimusrahoitus siten, että strategiseen tutkimusrahoitukseen on vuonna 2017 käytettävissä 70 miljoonaa euroa. Strategisen tutkimuksen neuvosto sijoitetaan Suomen Akatemian yhteyteen. Rahoitus kootaan asteittain vuosina 2015–2017 valtion tutkimuslaitosten tutkimusmäärärahoista, Suomen Akatemian ohjelmaperusteisesta rahoituksesta ja Tekesin innovaatiotutkimuksen rahoituksesta. Valtioneuvosto ohjaa päätöksellään strategista tutkimusta määrittäen vuosittain tutkimustoiminnan teema-alueet ja painopisteet. Esitys teema-alueiksi ja painopisteiksi valmistellaan valtioneuvoston yleisistunnolle valtioneuvoston kansliasta.

Uudistuksella myös vahvistetaan valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaa tutkimus- ja selvitystoimintaa kokoamalla valtioneuvoston ja sen ministeriöiden käytettäväksi rahoitusta valtion tutkimuslaitosten budjettirahoitteisista tutkimusmäärärahoista asteittain vuosina 2014–2016 siten, että valtioneuvoston ja sen ministeriöiden välittömien tietotarpeiden tutkimus-, arviointi- ja selvitystoimintaan on vuonna 2014 käytössä 5 M€, 2015 7,5 M€ ja 2016 12,5 M€ sitomattomia tutkimusvaroja. Näihin määrärahoihin kohdistuu hallitusohjelman mukainen 1 M€ vähennys vuosina 2015–2018. Tutkimuksen ja selvitystoiminnan aikajänne on yleensä 1–3 vuotta. Tutkimustoiminta on pääsääntöisesti selvityksiä, ennakointeja, tutkimuskatsauksia, seurantatutkimuksia ja arviointeja. Valtioneuvoston päätöksentekoa palvelevasta tutkimussuunnitelmasta päättää valtioneuvoston yleisistunto vuosittain valtioneuvoston kanslian esittelystä. Tutkimussuunnitelma valmistellaan yhteistyössä ministeriöiden kesken.

Valtioneuvoston viestintä

Valtioneuvoston viestintää kehitetään syksyllä 2013 hyväksytyjen strategisen viestinnän linjausten mukaisesti. Valtioneuvoston strategisen viestinnän toteutuksen perusta on eri ministeriöiden viestintöjen päivittäinen tiivis vapaaehtoinen yhteistyö. Pyrkimyksenä on

parantaa valtioneuvoston yhteisen viestinnän vaikuttavuutta sekä tarjota ministereille, medialle ja kansalaisille tehokkaampaa viestintäpalvelua. Tavoitteena on, että valtioneuvoston strategisen viestinnän kautta yksittäiset ministeriöt kokevat oman viestintänsä vaikuttavammaksi kuin aikaisemmin.

Valtioneuvoston strategisen viestinnän operatiivisia yhteistyöfoorumeita ovat uutiskokous, EU-tiedottajien kokous, kriisiviestinnän yhteistyöryhmä ja verkkoviestinnän yhteistyöryhmä. Kaikkia ministeriöitä koskevia strategisen viestinnän yleislinjauksia käsitellään viestintäjohtajakokouksessa.

Valtioneuvoston viestintää verkossa ohjaavia periaatteita ovat kansalaisten palvelu, yhteistyö, avoimuus, tasapuolisuus, luotettavuus ja monikanavaisuus. Valtioneuvoston verkkoviestintä toimii ennakoivasti, uutismaisesti ja ymmärrettävästi.

Valtioneuvoston verkkopalvelu toimii koko valtioneuvoston yhteisenä uutis- ja ajankohtaispainotteisesti tuotettuna julkaisukanavana. Se kokoaa keskeisen valtioneuvostotason tiedon kiinnostavasti ja osallistavasti. Se on helppokäyttöinen ja sitä voi käyttää missä vain ja milloin vain. Käyttäjät kokevat löytävänsä hallitukseen, ministereihin ja ministeriöihin liittyvät tiedot helposti ja luotettavasti. Palvelun etusivulta löytyvät ajantasaisesti tärkeimmät valtioneuvoston uutiset. Tiedon tuotanto ja ylläpito sekä sivuston kehittäminen tapahtuvat ministeriöiden tiiviissä yhteistyössä.

Ennen kehyskauden alkamista saatetaan loppuun valtioneuvoston verkkoviestinnän uudistushanke. Sen tavoitteena on yhdenmukaistaa valtioneuvoston verkkoviestinnän prosesseja ja luoda yhteisiä käytäntöjä. Uudistuksessa otetaan käyttöön valtioneuvoston yhteinen tekninen verkkojulkaisuratkaisu, jota JulkICT toteuttaa tiiviissä yhteistyössä valtioneuvoston verkkosivu-uudistushankkeen kanssa.

Valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavien asioiden, erityisprojektien ja hallituksen määrittämien yhteisten kärkihankkeiden strategiselle prosessi- ja päätösviestinnälle luodaan selkeät suunnittelu-, toteutus- ja julkistamismallit sekä yhtenäinen tunnistettava ilme. Viestintä otetaan huomioon heti asioiden valmistelutyön käynnistyessä ja valmistelun etenemisestä tiedotetaan koko prosessin ajan. Päätösviestinnän avoimuutta lisätään välittämällä jatkossa istuntojen päätösaineistot valtioneuvoston julkisessa verkkopalvelussa ja muilla uudistuksilla, jotka lisäävät median mahdollisuutta seurata valtioneuvoston yleisistuntoja.

Häiriötilanteissa on tärkeää käyttää joustavasti ja kattavasti kaikkia viranomaisten käytössä olevia viestintävälineitä ja -kanavia. Viestinnällisessä varautumisessa on erityisesti otettava huomioon uhkamallit, jotka liittyvät yhteiskunnan tekniseen häiriöherkkyyteen.

Keskeisten hallinnonalojen edustajista koostuvalla kriisiviestinnän yhteistyöryhmällä on erittäin olennainen rooli kriisiviestinnän prosessin kehittämisessä. Säännöllisesti kokoontuvassa työryhmässä käsitellään kattavasti viestintävalmiuteen liittyviä kysymyksiä. Yhteistyöryhmän keskeisiä hankkeita ovat uudistetun kriisiviestintäohjeen jalkauttaminen valtionhallintoon, hallinnonalojen kriisiviestintävalmiuksien auditointi, valtioneuvoston kriisiviestintäkeskuksen valmiuksien ylläpito sekä osallistuminen valtionhallinnon viestinnän seuranta- ja arviointijärjestelmän kehittämiseen ja valmiusharjoituksiin, joissa viestinnällä on keskeinen rooli.

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta 2013 edellyttää ministeriöiltä nykyistä strategisempaa ja ennakoivampaa EU-viestintää. Strategisemmän EU-viestinnän lähtökohtana ovat Suomen tavoitteet EU-lainsäädäntöagendalla. Ministeriöt pyrkivät yhteistyössään löytämään myös keinoja, joilla ministeriöt ja EU-edustusto voivat palvella tiedotusvälineitä siten, että ne saataisiin tarttumaan myös muihin, kansalaisten kannalta merkityksellisiin EU-aiheisiin.

Viestinnän toteutumista ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Vuosittain toteutettavan valtionhallinnon viestinnän arviointi- ja seurantatutkimuksen (VISA) kohteet vaihtelevat mediaviestinnästä kansalaisviestintään.

Keskushallinnon kehittäminen

Hallitusohjelmaan on kirjattu keskushallinnon uudistamisen tavoite. Uudistaminen nykyisten ehdotusten mukaan vaikuttaa myös valtioneuvoston kansliaan kehyskaudella. Uudistaminen olisi tarkoitus toteuttaa asteittain siten, että kehyskauden alussa 2015 valtioneuvoston ja sen ministeriöiden hallinto- ja palvelutoiminnot on koottu valtioneuvoston kansliaan muodostettavaan valtioneuvoston hallintoyksikköön 1.3.2015 lukien. Valtioneuvoston hallintoyksikkö johtaa, sovittaa yhteen ja valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteistä hallintoa, sisäistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja toimintatapoja sekä tuottaa yhteisiä palveluja ja kehittää valtioneuvoston yhteistä toimintakulttuuria. Valtioneuvoston yleisen aseman ja tehtävien arvioimista varten asetetaan ennen kehyskautta parlamentaarinen komitea

Turvallisuus ja tietoturvallisuus

Oikean tiedon saatavuus ja luotettava tilannekuva luovat edellytykset päätöksenteolle. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtamisjärjestelyt ja sitä tukeva tilannetietoisuus ovat yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeinen osa kokonaisuusturvallisuutta. Häiriötilanteiden laaja-alaisen vaikutusten ulottuminen useiden hallinnonalojen toimialueelle edellyttää kykyä koota ja välittää poikkihallinnollista ja yhteen sovitettua tilannekuvaa. Luotettava tilannekuva, toimivaltaisen viranomaisen käsitys tapahtuneesta ja siihen vaikuttaneista tekijöistä sekä arvio tilanteen kehitysvaihtoehtoista, on keskeinen edellytys päätöksenteolle kaikilla tasoilla. Operatiivinen vastuu on toimivaltaisella viranomaisella. Tiedon on kuljettava varhaisessa vaiheessa valtionjohdolle. Valtionjohdolla tai muulla viranomaisella saattaa olla tietoa, jota toimivaltaisella viranomaisella ei ole: tiedonkulku toimivaltaiselle viranomaiselle on varmistettava.

Toimivaltaisen viranomaisen tilanneilmoitusten lisäksi valtionjohdon on saatava luotettavat tiedot kokonaisuuden hallitsemiseksi. Tilannekuvatoimintaa on kehitettävä siten, että valtionjohdon saatavilla on ajantasainen ja tarvittaessa analysoitu tilannekuva kaikissa oloissa. Tilannekuva kootaan viranomaisten tilannekuvista ja avoimista lähteistä. Valtionjohdon tilannekuvan ylläpitäminen on valtioneuvoston kanslian strateginen tehtävä. Tätä tarkoitusta varten valtioneuvoston kansliassa on valtioneuvoston tilannekeskus, joka tuottaa reaaliaikaista tapahtumatietoa ja toimivaltaisten viranomaisten tiedoista koottua tilannekuvaa valtionjohdon käyttöön. Tilannekeskus yhdistää eri hallinnonaloilta saadut tiedot ja raportoi niiden pohjalta valtionjohdolle. Vastaavasti tilannekeskus saattaa kokonaisuutta koskevat tiedot toimivaltaisille viranomaisille ja muille viranomaisille.

Tilannekeskuksen toiminta- ja johtamismallit sekä tiedonkulku uudistetaan vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia jo ennen suunnittelukauden alkua. Uudistuksessa otetaan huomioon valtioneuvoston ja toimivaltaisten viranomaisten välinen tiedonkulku, toiminnan edellyttämät säännösmuutokset sekä toimintaa tukevat tietojärjestelmät. Tiedonkulku varmistetaan säädöspohjaisesti siten, että valtioneuvoston tilannekeskuksella ja asianomaisella ministeriöllä on oikeus saada sekä viranomaisilla aktiivinen velvollisuus toimittaa valtionjohdon informoimiseksi tilanteen ennakkoinnin ja hallinnan kannalta tarvittavat tiedot (ml. turvaluokitellut tiedot). Tieto välitetään valtionjohdolle sekä muille tarvittaville tahoille tehokkaasti ja tietoturvan kannalta turvatulla tavalla. Lisäksi valtioneuvoston tilannekeskus hyödyntää avointen lähteiden tuottamaa informaatiota. Tilannekeskus toimittaa koottua tietoa toimivaltaisille ja muille viranomaisille. Tilannekeskus toimii lisäksi Suomen kansallisena yhteyspisteenä EU:n toiminnoissa ja muissa kansainvälisissä verkostoissa siten kuin erikseen säädetään.

Valtionjohdon yleisen tilannekuvan tukemiseksi valtioneuvoston kansliassa tilannekuvatoiminto kokoa ja sovittaa tarvittaessa yhteen turvallisuuskysymyksiä käsittelevien ministeriöiden ja toimivaltaisten viranomaisten ennakoivia katsauksia aiheista, joilla on keskeistä merkitystä kokonaisturvallisuuden kannalta. Ministeriöiden ja toimivaltaisten viranomaisten tilannekuvatoimintoja kehitetään. Tässä yhteydessä suunnitellaan ja toimeenpannaan ministeriöiden ja toimivaltaisten viranomaisen tilannekuvaan ja tietojenkulun varmistamiseen liittyvät toimintamallit siten, että ne ovat yhteen toimivia valtioneuvoston tilannekeskuksen toimintojen kanssa. Tavoitteena on varmistaa nopea tiedonkulku ja valtionjohdon tilannekuvan muodostaminen.

Turvallisuustoiminnalle laaditaan strategia, jonka avulla pyritään pitkäjänteiseen ja laaja-alaiseen toiminnan kehittämiseen. Turvallisuutta kehitetään kokonaisuutena, jossa huomioidaan turvallisuuden eri osa-alueet ml. henkilöstö, tilat, tieto ja toiminnan jatkuvuus. Toimintaympäristön muutos edellyttää kuitenkin huomion kiinnittämistä erityisesti sekä henkilösuojausten että tietoturvallisuuden kehittämiseen.

Henkilösuojauksen tehostamisen tarve perustuu mm. toimivaltaisten viranomaisten arvioihin turvallisuusympäristön nykytilasta ja sen kehittymisestä. Valtioneuvoston kanslia yhteistoiminnassa toimivaltaisten viranomaisten kanssa järjestää henkilösuojauksen uhka-arvioiden mukaisesti.

Tietoturvallisuuden, erityisesti verkkojen ja sovellusten tieturvallisuuden vaatimukset ovat kasvaneet viime vuosina. Viimeaikaiset havainnot erityisesti tietoverkkojen haavoittuvuudesta edellyttävät tietoturvallisuuden huomattavaa kehittämistä tietojen suojaamisessa, tallentamisessa ja välittämisessä. Valtioneuvoston kanslian sisällä tietoturvallisuus tullaan kehittämään korotetulle tasolle sekä tarkistetaan ja saatetaan se vastaamaan Euroopan unionin turvallisuusvaatimuksia. Valtioneuvoston kanslia tukee ministeriöiden tietoturvallisuuden yhteensovittamista mm. kehittämällä ministeriöiden tietoturvallisuudesta vastaavien yhteistoimintaverkoston toimintaa. Tietoturvallisuuden osaamiseen panostetaan niin henkilöstön osaamisen kehittämisen kautta kuin oppilaitoksissa tapahtuvan opetuksen kautta.

Valtioneuvoston kanslia tukee ministeriöitä turvallisuuden kehittämisessä ja pyrkii voimakkaasti yhtenäistämään ministeriöiden turvallisuusohjeistusta ja toimintamalleja. Valtioneuvoston kanslian yhteensovittamistehtävää tuetaan kehittämällä ministeriöiden turvallisuusyhteistyöryhmän toimintaa valtioneuvoston kanslian johdolla. Viranomaisyhteistyötä syvennetään ja toiminnan reaktiokykyä kehitetään vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä.

Kehyskaudella 2015-2018 peruskorjataan SM:n käytössä oleva virastotalo Kirkkokadulla, TEM:n käytössä olevat virastokiinteistöt Aleksanterinkadulla sekä Valtioneuvoston linnan pohjoissiiven tilat. Kanslia huolehtii näissä hankkeissa turvallisuusjärjestelmien uusimisesta. Tarvittavat määrärahat on sisällytetty vuosia 2014-2017 koskevaan kehyspäättökseen. Kehyspäättökseen on sisällytetty myös määräraha turvallisuusjärjestelmien uudistamisen loppuun saattamiseksi vuonna 2015.

Vuonna 2015 käynnistytävä Valtioneuvoston juhlahuoneiston perusparannus korottaa vuonna 2017 vuokratukustannuksia ja lisää turvallisuuskustannuksia. Hankkeesta aiheutuu valtioneuvoston kanslialle lisäksi kertaluonteisia kustannuksia kiinteistön varustamisen ja kalustamisen johdosta. Hanke viedään rahoasiainvaliokunnan käsittelyyn ennen kehyskauden alkua.

Valtioneuvoston juhlahuoneiston perusparannuksen valmistuttua valtioneuvoston kanslian on tarkoitus luopua Valtion vierastalosta.

Valtioneuvoston linnan rakenteellista turvallisuutta parannetaan suunnittelukauden aikana. Toimenpiteiden vuokravaikutus on vuoden 2015 alusta lukien 30 000 euroa ja vuodesta 2017 lukien lisäksi 150 000 euroa.

Tarve tehostaa henkilöiden suojausta on huomioitu Valtioneuvoston juhlahuoneiston perusparannushankkeessa ja on perusteena Valtioneuvoston linnan rakenteellisen suojauksen parantamiselle.

Taloudellisten ulkosuhteiden toiminnan ja suunnittelun koordinointi

Ennen kehyskauden alkua valtioneuvoston kansliassa aloitetun taloudellisten ulkosuhteiden toiminnan ja suunnittelun koordinoinnin taustalla on valtioneuvoston periaatepäättös. Periaatepäättöksen tavoitteena on tiivistää taloudellisten ulkosuhteiden, maakuvatyön, yritysten kansainvälistymisen sekä ulkomaisten investointien edistämisen parissa toimivien organisaatioiden välistä yhteistyötä sekä luoda näille toiminnoille yhteinen strateginen ohjaus. Taloudellisten ulkosuhteiden toiminnan ja suunnittelun koordinoimiseksi on luotu uusi toimintamalli.

Periaatepäättöksen mukaisesti on asetettu taloudellisten ulkosuhteiden ohjausryhmä, joka valmistelee alan toimintaa koskevat linjaukset valtioneuvoston päätettäväksi. Verkoston toimintaa ohjataan strategialla, joka päivitetään vuosittain loppukeväästä ja jonka toteutumista seurataan säännöllisin arvioinnein.

Suomen toiminta näissä kysymyksissä rakennetaan ns. Team Finland -verkoston varaan. Ydinajatuksena on sekä kotimaassa että ulkomailla toimiva verkosto, jossa eri toimijoille on luotu yhteinen strateginen ohjaus, välineet yhteistyön toteuttamiseen sekä yhtenäinen viestintä. Verkoston rakentaminen on pitkäaikainen kehityshanke, jonka odotetaan johtavan näiden alojen toiminnan selvään tehostumiseen.

2.2. Suomen EU-politiikan linjaukset

Suunnittelukausi 2015–2018 on EU-asioissa merkittävä: Vuonna 2014 valitaan uusi Euroopan parlamentti ja nimitetään uusi komissio. Kaikki korkeat nimitykset – komission puheenjohtaja, korkea edustaja, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja sekä euroryhmän puheenjohtaja – saataneen tehtyä vuoden 2014 aikana. Näin ollen vuodesta 2015 alkavalla jaksolla unionissa on mahdollisuus keskittyä tulevaisuuden kannalta keskeisiin kehittämishankkeisiin, joissa painopisteenä tulisi olla kilpailukykyä huolehtiminen. On arvioitu, että vuonna 2015 järjestettävien Ison-Britannian vaalien ja vuoden 2017 Ranskan presidentinvaalien välinen aika voisi olla otollinen myös EU:n institutionaalisen kehittämisestä käytävälle keskustelulle. Toisaalta Britannian vaaleihin liittyy myös kysymys maan EU-suhteesta ja ajatuksista unionin ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan jaon uudelleen järjestämiseksi.

Suomessa suunnittelukauden 2015–2018 työtä ohjaavat lähes alusta lähtien uuden hallitusohjelman EU-politiittiset linjaukset. Vuonna 2013 laadittiin EU-vaikuttamista pitkällä tähtäimellä linjaava EU-selonteko. Seuraavan selonteon laatiminen on todennäköisesti ajankohtaista uuden hallituskauden puolivälissä.

Jotta Suomi voi vaikuttaa tehokkaasti isoja kokonaisuuksia koskeviin päätöksiin ja unionin tulevan kehityksen suuntaan, Suomen EU-vaikuttamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Riittävän varhainen vaikuttaminen on olennaista, ja siksi tulevan komission viisivuotiskauden ohjelmaan on ryhdytty vaikuttamaan jo syksystä 2013 alkaen. Sektorikohtaisen vaikuttamisen lisäksi on kartoitettu alustavasti ongelmallista sääntelyä yhdessä ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa. Sääntelyn toimivuuden edistämässä kyse ei ole kertaluonteisesta harjoituksesta, vaan jatkuvasta prosessista. Voimassa olevaa EU-lainsäädäntöä tulee yksinkertaistaa, vanhentunutta lainsäädäntöä kumota ja ehdotuksia, jotka eivät ole enää tarpeen, peruuttaa. Lisäksi uusia ehdotuksia antaessaan komission tulee huolella pohtia, tarvitaanko sääntelyä, ja mikäli kyllä, minkälaista sääntelyä ja miten tehdä siitä toimivaa. Vaikutusarvioinneissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota ehdotusten kilpailukyky- ja työllisyysvaikutuksiin sekä sääntelyn kumulatiivisiin vaikutuksiin. Sääntelyn keventäminen ei kuitenkaan saa heikentää työntekijöiden ja kuluttajien suojaa.

Talous- ja finanssikriisin seurausten vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen, ja kaikkien vaikutusten ennakoiminen on vielä mahdotonta. Toimenpiteitä julkisen talouden tasapainottamiseksi ja rakenneuudistusten edistämiseksi tulee jatkaa. Tämä on keskeistä uusien kriisien välttämiseksi, euroalueen hallinnan sekä poliittisen uskottavuuden ja luottamuksen vahvistamiseksi. Seuraavan komission aloittaessa toimikautensa EMU:n kehittämisessä on siirrytty uusien säännösten ja järjestelyiden täytäntöönpanoon. Tältä osin on varmistettava tehokkuus mahdollisten tulevien ongelmien hoitamisessa. Tulevina vuosina voi ilmaantua tarvetta toimiin joidenkin euromaiden velka- ja pankkisektorin ongelmien hoitamiseksi. Käynnissä olevien avustusohjelmien toimeenpanoa ja ehtojen toteutumisen seuranta on myös jatkettava. Euroopan talous- ja työllisyysilanteen parantaminen pysyy EU-toiminnan keskiössä jatkossakin. Talouskasvun aikaansaaminen vaatii sekä kansallisten rakenneuudistusten jatkamista että EU-tason toimia sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseksi ja vihreän talouden sekä vapaakaupan edistämiseksi. Komission sisämarkkinapakettien toimeenpano ja toimet sisämarkkinalainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanemiseksi ovat tärkeitä. Erityisen keskeistä on palveluiden sisämarkkinoiden edistäminen ja digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattaminen vuoteen 2015 mennessä. Euroopan globaalin kilpailukyvyyn turvaamiseksi tarvitaan investointeja tutkimukseen ja innovointiin, joilla lisätään tuottavuutta ja luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Cleantech- ja biotaloussektorien edistäminen on erityisen tärkeää. Puhdas teknologia (erityisesti energia- ja materiaalitehokkuus, veden käytön tehokkuus ja bioenergia) tulee nostaa vahvasti ja laaja-alaisesti esille perinteisen teollisuuden uusiutumisessa ja Euroopan kilpailukyvyyn kasvattamisessa.

Suomi toimii aktiivisesti erityispiirteidemme huomioon ottamiseksi EU:n ilmasto- ja energiapäätöksissä. Ilmastohaasteisiin vastaaminen ja siirtyminen kohti vähähiilistä yhteiskuntaa luovat uusia mahdollisuuksia myös talouskasvulle, mikä niin Suomen kuin EU:n tulee hyödyntää paremmin. Päästötavoitteiden ja tulevaisuuden arkkitehtuurin lisäksi keskeisiä vaikuttamiskohteita suunnittelukaudella ovat metsäbiomassan kestävyyskysymykset, meri- ja lentoliikenteen päästörajoituksia koskevat EU- ja globaalitason neuvottelut sekä energian sisämarkkinoiden toimeenpano ja EU:n seitsemäs ympäristöohjelma.

Suunnittelukauden lopussa aloitetaan valmistautuminen seuraaviin rahoituskehysneuvotteluihin (2021–2027), jotka käydään vuosina 2018–2019. Näillä neuvotteluilla on huomattava merkitys EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan, alue- ja rakennepolitiikkaan sekä tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan.

Maatalous-, kalastus- ja aluepolitiikassa uusi ohjelmakausi alkaa vuonna 2014. Tätä seuraavan uuden ohjelmakauden valmistelu alkanee vuoden 2017 tietämillä. Tavoitteena on, että Suomi onnistuu maatalous-, kalastus- ja aluepolitiikkaa koskevassa lainsäädäntötyön ennakkovalmistamisessa ja tulevaisuudessa neuvotteluissa niin, että Suomen etujen mukaista politiikkaa voidaan jatkaa häiriöttä ja tavoitteiden saavuttamisen turvaavalla rahoitustasolla.

Oikeuden, vapauden ja turvallisuuden alan uusia monivuotisia strategisia suuntaviivoja ryhdytään toteuttamaan vuodesta 2015 alkaen. Olemassa olevan lainsäädännön tehokas toimeenpanto ja lainsäädännön laatu ovat keskeisiä kysymyksiä. Lisäksi suunnittelukaudella jatketaan yhteisten arvojen, kuten oikeusvaltioperiaatteen, demokratian ja ihmisoikeuksien, toteutumisen seurantamekanismin kehittämistä ja toimeenpanemista. OSA-sektorin yhteistyön ulkosuhdeulottuvuutta tulee vahvistaa.

Suunnittelukaudella on varauduttava myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan haasteisiin erityisesti unionin lähialueilla. EU–Venäjä-yhteistyö, suhteet itäisiin kumppanimaihin sekä unionin toiminta Välimeren alueella ja eri kriisipesäkkeissä edellyttävät EU:lta nykyistä vahvempaa otetta. EU:n ulkosuhdehallinnon ensimmäisten vuosien toiminnan arviointia ja vahvistamista tarvitaan, samoin kuin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämistä EU:n kriisinhallinnan tehostamiseksi ja jäsenmaiden suorituskykyjen turvaamiseksi. EU:n laajentumisprosessin edistäminen jatkuu ehdokasmaiden kanssa sovitujen jäsenyyskriteerien pohjalta.

Suomalaisvirkamiesten rekrytoitumista EU-tehtäviin edistetään rekrytointikoulutusta ja kansallisten asiantuntijoiden hallintajärjestelmää kehittämällä.

EU-vaikuttamisen parantaminen suunnittelukaudella kattaa myös EU-selonteon 2013 jalkauttamisen etenkin EU-valmistelumenettelyitä kehittämällä. EU-asioiden valmistelumenettelyihin liittyvä ohjeistus kootaan Senaattoriin. EU-valmistelua tukevaa, yli 30 organisaation käyttämää Eutori-tietojärjestelmää kehitetään tavoitteena uusi tietojärjestelmäversio vuonna 2016. EU-asioiden tilanneseuranta jatketaan.

2.3. Suomen valtion omistajapolitiikka

Vuosien 2015–2018 linjauksena on ollut pääministeri Kataisen hallitusohjelman mukainen tavoite omistajapolitiikan kehittämisestä ja valtion omistajaohjauksen vahvistamisesta. Omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös annettiin 2011 ja sen tarkistamiseen ei ole näköpiirissä tarvetta ennen seuraavaa hallituskautta.

Omistajaohjausosaston tehtävä on kokonaan tai osittain omistamien kaupallisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjaus sekä valtioneuvoston laajuinen omistajaohjauksen ohjeistus ja koordinointi, jolla varmistetaan erityistehtävayhtiöiden omistajaohjauksen yhtenäisyys ja johdonmukaisuus.

Valtion yritysvarallisuus on merkittävä osa kansallisvarallisuutta. Valtion tavoitteena on vahvistaa ja vakauttaa kotimaista omistusta kansallisesti tärkeissä yhtiöissä. Valtion osakemyynnit ja osakemerkinnät sekä yhtiöiden omistuspohjan laajennukset suunnitellaan hallituksen tavoitteiden mukaisesti.

Valtio-omisteisissa kaupallisissa yhtiöissä tavoitteena on yhtiöiden kasvun ja markkinaehtoisuuden varmistava toiminta omistajan keinoin. Tarvittaessa valtio voi omistajan keinoin edistää sellaisia yritysjärjestelyjä, jotka edellyttävät merkittävien omistajien myötävaikutusta.

Omistajaohjausosasto vastaa valtion kokonaan omistaman holding-yhtiö Solidiumin omistajaohjauksesta. Solidiumille on keskitetty valtion ei-strategiset pörssiomistukset ja annettu toimivalta niitä koskeviin omistukseen sekä rakennejärjestelyihin periaatepäätöksen mukaisesti.

Valtio on kaikissa kaupallisesti toimivissa yhtiöissä johdonmukaisesti ja ennakoitavasti toimiva omistaja, jonka omistajuus edistää yhtiön pitkäjänteistä kehittämistä ja omistaja-arvon kasvua ilman, että yhtiöllä olisi omistuksen vuoksi erityisasemaa tai erillisveloitteita. Valtion omistukseen liittyvät yhteiskunnalliset intressit, kuten huoltovarmuus, tunnistetaan ja otetaan asianmukaisesti huomioon omistajaohjauksessa sekä omistusta koskevissa ratkaisuissa.

Valtion yhtiöomaisuuden arvon kehittymistä verrataan suomalaisten pörssiyhtiöiden arvon kehittymiseen ja yhtiöiden osingonmaksua muiden saman toimialan yhtiöiden osingonmaksuun. Kaupallisesti toimivien yhtiöiden odotetaan tuottavan omistaja-arvon kasvua, joten tavoitteena on sellainen liikevoiton taso, että yhtiöön sijoitetun pääoman tuotto ylittää saman pääoman sijoittamisesta saatavissa olevan ns. riskittömän

tuoton. Valtion osinkosummaa verrataan yhtiöiden markkina-arvoa vastaavan osuuden valtionvelasta korkokustannuksiin ja tavoitteena on, että vuotuinen osinkotuotto on suurempi kuin vastaava korkokustannus. Sama vertailu tehdään myös Solidiumin ja tarvittaessa sen omistuskohdeiden osalta.

Valtion kokonaan omistamien yhtiöiden ja valtio-enemmistöisten listaamattomien yhtiöiden edellytetään ja muiden valtio-omisteisten yhtiöiden toivotaan laativan erillisen yritysraportin tai sisällyttävän sen selkeästi erotettavan osana vuosikertomukseensa. Yritysvastuun osalta lähtökohtana on toimialan parhaiden käytäntöjen noudattaminen ja vähintään keskeisiä kilpailijoita vastaavien standardien omaksuminen.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on sisällyttänyt mietintöihinsä muun ohella, että hallitus antaa eduskunnalle vuotuisen kertomuksen valtion omistajaohjauksesta.

3. INHIMILLINEN PÄÄOMA

Vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeen inhimillisen pääoman ohjelman tavoitteet ja indikaattorit kanslialle vuosina 2015-2018 sekä muut henkilöstöä koskevat tunnusluvut. Valtioneuvon hallintoyksikön toiminnan aloittaminen tulee vaikuttamaan vuosien 2016-2018 tunnuslukuihin.

Osaamisen kehittyminen ja uudistuminen indikaattorit: -tulos- ja kehityskeskustelujen toimivuus tilanne 2,97 tavoite 3,50 -esimiesten ja johdon asettamat mahdollisuudet uudistua työssä tilanne 3,10, tavoite 3,5 Toimenpiteet esitetään vuosittain ministeriön tulossuunnitelmassa	Työ ja tehtävät -henkilötyövuodet tilanne 220 -tuotokset -vaikuttavuus Toimenpiteet esitetään vuosittain ministeriön tulossuunnitelmassa
Henkinen, fyysinen, sosiaalinen ja eettinen työkyky indikaattorit: -työyhteisön avoimuus asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa tilanne 3,07, tavoite 3,5 -työn innostavuus ja työssä koettu ilo tilanne 3,59, tavoite 3,5 -sairauspoissaolojen väheneminen (8 pv/htv), tavoite 7 pv/htv Toimenpiteet esitetään vuosittain ministeriön tulossuunnitelmassa	Innostava johtaminen ja esimiestyö -johdon toiminta esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä tilanne 3,16, tavoite 3,5 -töiden yleinen organisointi työyhteisössä tilanne 3,27, tavoite 3,5 Toimenpiteet esitetään vuosittain ministeriön tulossuunnitelmassa

	2015
Tunnusluku	
henkilöiden lukumäärä/erav/ministerit	240/19/35
Henkilöiden keski-ikä	45
Määräaikaisten osuus %	2
Naisten osuus työvoimasta %	60
Vakinaisten lähtövaihtuvuus %	3
Työkyvyn ylläpito e /htv	250
Työterveyden huolto e/ htv	500
Työtyytyväisyysindeksi	3,5
Johtajuusindeksi	3,5
Osaamisen johtamisindeksi	3,5
Työolojen johtamisindeksi	3,5
Työhyvinvointi-indeksi (C3-eri asteikko)	8
Koulutusindeksi	5,4
Koulutus e / htv (ei sis matkakuluja))	1000
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä työajasta %	86,5
	78
Tehdyn työajan palkat palkkasummasta %	
Kokonaistyövoimakustannukset	16 000 000

